

INTERVJU PLANINSKEGA VESTNIKA: PREDSEDNIK PZS MARJAN OBLAK

PLANINCI SOODLOČAMO O SLOVENSkih ZADEVAH

MARJAN RAZTRESEN

Ali slovenska planinska organizacija izgublja veljavo in vpliv, ki ga je imela vsaj prvega pol stoletja svojega obstoja? Ali se je posebno zadnja desetletja popolnoma izgubil njen narodni značaj, ki je bil prva leta delovanja pred vsemi drugimi nalogami SPD? Ali je tako velikanska organizacija, za delovanje katere se zanima razmeroma malo njenih članov, sploh še potrebna in ali ne bi popolnoma zadoštvale majhne planinske skupine, v katerih bi bili vključeni somišljeniki po interesih? O teh in podobnih vprašanjih smo se pogovarjali s predsednikom Planinske zveze Slovenije Marjanom Oblakom, ki je skoraj poldrugo leto na čelu slovenske planinske organizacije in bi se v tem času že moral poznati vpliv njegovega vodenja.

— *Predsednik Oblak, ali se strinjate z ugotovitvijo, da je bilo Slovensko planinsko društvo organizacija, ki je hotela biti povsod zraven, kjer so odločali o slovenskih zadevah, s teh položajev pa se je Planinska zveza Slovenije umaknila?*

»Glede tega se ne bi popolnoma strinjal z vami, kajti naša organizacija se je rodila v povsem drugačnih razmerah, kot so današnje. Dejal bi, da je PZS le nekoliko manj prisotna v javnem in političnem življenju. Vendar naj spomnim, da ima PZS v predsedstvu Republiške konference SZDL stalno svojega predstavnika: pred dvema letoma je bil dr. Miha Potočnik, zdaj je inž. Tomaž Banovec. Člana imamo tudi v svetu Triglavskega narodnega parka, za ustanovitev katerega je bila PZS pobudnik. Morda pa se zadnjih šest do deset let ukvarjamo s tolikimi svojimi organizacijskimi, gospodarskimi in drugimi političnimi vprašanji, da naša družbena vprašanja ne pridejo več do izraza, da zaradi vsejugoslovanskih vprašanj, sodelovanja z zamejskimi društvi, organizacije srečanj treh dežel niso toliko v središču pozornosti naši narodni programi.«

— *Ali PZS sploh ima kakšne narodne programe ali programe, ki bi sodili v ta sklop, kot jih je imelo SPD?*

»Imamo jih: med drugim, na primer, še vedno gradimo in obnavljamo planinske kočice in poti. S Cankarjevo založbo nameravamo izdati planinski leksikon, pri če-

Marjan Oblak: »Teško je obvladovati tako veliko organizacijo kot je PZS.«

mer premišljujemo, ali naj bi bil samo slovenski ali pa trijezičen ali celo petjezičen, slovenski, srbohrvaški, italijanski, angleški in nemški. Nadalje sodelujemo pri pripravi opere Zlatorog, ki naj bi jo uprizorili trijezično, ko naj bi pevci hkrati

pele v jezikih narodov, ki so se srečevali na Zlatorogovi 'sceni'. Delo naj bi skupaj pripravila Dunajska opera, glasbeniki iz Čedad, ljubljanska Filharmonija, baletni ansambel mariborske Opere, zbor iz Tolmina in ljubljanski Akademski pevski zbor.«

— *Ali je to le fikcija ali realen projekt?*

»Ni fikcija! Letos je leto pravljične opere, Zlatorog pa bi bil eden od pomembnih projektov v tem sklopu in je uvrščen v program Dunajskega festivala. O tem smo že razpravljali s predsednikom Komiteja za kulturo in Kulturne skupnosti Slovenije, ljubljanska županja pa tudi že ve o tem. Dogovoriti se bo treba le še o organizaciji in finančah. Premiera naj bi bila v operni hiši v Ljubljani, saj bo med drugimi nastopilo nekaj solistov te hiše, na tej predstavi pa naj bi domači izvajalci nastopali brezplačno.«

— *Kakšen je zdaj vpliv PZS na slovensko javno življenje ter na dogajanja v gorah in okoli njih?*

»Naš vpliv se med drugim čuti v Komiteju za varstvo okolja in v Komiteju za turizem, zaradi naših akcij se krepki razpoloženje, da je treba naravo spoštovati in varovati okolje, posebno še občutljiv gorski svet. Tako smo se konec lanskega leta na srečanju planincev treh dežel, Furlanije—Julijske krajine, avstrijske Koroške in Slovenije, dogovorili, da bomo na letošnjem jubilejnim, 25. srečanju v Beljaku razpravljali o vsestranskem varovanju gorskega sveta pred onesnaženjem. Upoštevana so bila naša mnenja o projektih v Zadnjici in celotni Trenti, prvi smo povzdignili glas za ohranitev kanjona Tare, čeprav ni v Sloveniji. Pri tem me prav bolji naslednje: Trentarji bi želeli, da mi pridemo v Trento, jo kultiviramo in turistično obogatimo, oni pa bi se izselili in se tja vračali samo na dopust.«

— *Ali ni takšna vaša razlaga vendarle nekoliko poenostavljeno gledanje na stvar?*

»Ni! Dvanajst objektov v Trenti je zdaj praznih. Pred kratkim smo spet videli razpis za upravitelja koč Zlatorog, ki je splošno ljudsko premoženje oziroma je njen lastnik občina; ali naj pride tja kdo od zunaj ali pa bi bilo bolj logično, da bi koč oživil kdo od domačinov, saj Trenta (razen Bovca) nima nikakršne gostinske in turistične ponudbe?«

— *Pogosto imamo občutek, da se slovensko planinstvo največji del ukvarja z odpravitvostvom v tujino in gradnjami koč, mnogo manj pa z drobnimi stvarmi, na primer z zasebnimi rjuhami, ki naj bi jih planinci nosili s seboj v planinske koč.*

»To je pravzaprav res. Kadar se odprava odpravlja na pot, je vse na nogah, največje društvene akcije so seveda gradnje koč in vzdrževanje poti, poleg tega pa se društva največ ukvarjajo še z izletništvom. Zato so bile že na dveh sejah Glavnega odbora PZS kritike: kaj je s KVIZ, kaj z izobraževanjem (kjer smo aktivni, vendar je to manj vidno navzven). Kar zadeva odpravarstvo, bi želeli do stote obletnice SPD, do leta 1993, narediti čimveč pri plezanju na osemtisočake po prvenstvenih smereh. Vendar se poleg tega veliko udejstvujemo v založniški dejavnosti z zalaganjem vodnikov, knjig in zemljevidov, tudi iz predelov zunaj Slovenije. Tako predvidevamo, da bo letos izšel vodnik po slovenskih planinskih kočah; zadnji tak je izšel pred nekaj desetletji.«

— *Ali je PZS zadnja leta spodbudila kakšen raziskovalni projekt v domačih gorah, na primer o vodah, krasu, mejnih zmogljivostih potov in koč itd.?*

namesto komentarja

DOLŽNOSTI POD PLANINSKO STREHO

Taki smo pač: radi se pogovarjamo o svojih pravicah, pogovore o dolžnostih pa bi radi čimbolj skrajšali ali se jim celo popolnoma izognili.

Niti najmanjšega vzroka ni, da bi bili člani planinske organizacije kakšna izjema. Vendar moramo vedeti, da ni nobenih pravic brez dolžnosti.

V planinskih kočah, ki se bodo v visokogorju letos odprle verjetno prej kot prejšnja leta, naj bi imeli člani planinske organizacije večje dolžnosti kot nečlani, pa hkrati tudi večje pravice; tako je vsaj vsepovsod po Alpah.

V kočah Centralnih Alp imajo člani planinskih organizacij znatne popuste pri plačilu prenočevanja in hrane, poleg tega lahko samo člani kupijo v koči vročo vodo, da si sami pripravijo čaj (kar je bila včasih posebno študentska navada tudi v naših gorah, zdaj pa jo nekako ohranjajo samo tuji gorniki, ker imamo mi menda več denarja od njih). — Pri nas imamo člani PZS popuste pri prenočninah — in to je vse. Saj to je na koncu koncev kar dovolj in se prav nič ne pritožujemo zaradi tega. Želeli bi predvsem opozoriti na dolžnosti, ki naj bi jih imeli planinci — člani PZS v planinskih kočah.

Bili naj bi drugim zgled, da se v gor-

»Ne, tega ni storila. Če bi to bilo, bi prišli v kolizijo z naravovarstveniki in inštitucijami, ki to delajo poklicno. Z nekaterimi na teh področjih sodelujemo: s Triglavskim narodnim parkom, na primer, že, s Komitejem za varstvo okolja ne toliko, pač pa več s študenti-diplomanti, ki pripravljajo seminarske naloge in diplome o gorskem svetu in njegovih posebnostih. Mislim pa, da v Sloveniji potrebujemo kompleksen projekt, ki bi ga morali napraviti.«

— V zgodovini smo se Slovenci večkrat primerjali predvsem z Avstrijci in Nemci in se kosali z njimi pri vsakršnem udeleževanju v gorah. Oni zdaj, na primer, iščejo alternativne vire energije za planinske kočje namesto generatorjev na nafto, iščejo načine, kako naj bi se rešili odpadkov v hribih, sami izdelujejo projekte za uspešno prečiščevanje odplak. Na to sem mislil — in tega v slovenskem planinstvu zdaj ni.

»Planinska organizacija za te namene nima denarja, vendar pa imamo zdaj pripravljena dva projekta, ki bi ju poskusno uresničili še letos: na Krnu in na Kredarici bi postavili elektrarno na veter; s šestimi akumulatorji bi lahko uskladiščili dovolj elektrike za razsvetljavo in še nekaj bi je ostalo za kuhinjo. Nadalje smo se dogovorili, da bomo rjuhe iz planinskih koč prali v dolinah in da bomo pri pomivanju posode uporabljali čimmanj detergentov. Kar zadeva sanitarije v planinskih kočah, zagovarjajo v Franciji in Švici 'suhe', Avstrijci in Italijani pa 'mokre', na splakovanje. Avstrijci s Koroškega bodo letos poročali o vseh vidikih takšnih in drugačnih sanitarij v hribih. Na lanskem srečanju treh dežel pri nas v Martuljku smo se tudi dogovorili, naj bi vsak obiskovalec gorá v teh treh deželah odnašal odslej v dolino prav vse smeti, tudi tiste, ki jih je doslej puščal v smetnjakih planinskih koč. Če je doslej vsak obiskovalec Kredarice, na primer, pustil tam samo dvajset de-

niških čevljev ne hodi v spalne prostore, kjer je to prepovedano.

Takoj po prihodu (ali pa čimprej) naj bi se vpisali v vpisno knjigo v koči; takšen vpis je že pogosto gorskim reševalcem olajšal delo, ko so vedeli, kje naj iščejo pogrešanega.

V nekaterih alpskih državah je tako, da člani planinske organizacije (za razliko od nečlanov) lahko takoj dobijo ležišče, medtem ko morajo pri nas (enako kot nečlani) navadno čakati do poznega popoldneva, ko oskrbnik razdeljuje (včasih na podlagi rezervacij, ki jih obiskovalci dobijo ob prihodu) postelje in sobe. Seveda je dolžnost članov PZS, da ob plačilu spanja pokažejo planinsko izkaznico s plačano članarino za tekoče leto, kajti brez tega ni popusta. Člani morajo vedeti, da je na eno izkaznico samo en popust, ne pa na primer za vso družino.

Že kar dolžnost članov PZS je, da v svojih planinskih kočah ne zahtevajo jedilnika, kakršnega lahko pričakujejo v dolinskem hotelu visoke kategorije. Kuharica v skoraj vsaki planinski koči je sicer pripravljena ustreči tudi nekoliko zahtevnejšim željam svojih planincev, vendar le tedaj, kadar nima prepolne kočje. Sicer pa, kot vemo, v gorah izvrstno teknejo tudi preproste jedi.

Nihče ne ve, kakšne bodo letos cene v naših planinskih kočah; nizke gotovo ne bodo. Seveda se ne bomo smeli prav nič razburjati zaradi tega, saj niso nizke (in ne bodo) niti v dolinah. Vedeti pa je treba, da je k osnovni ceni prištet najmanj še prevoz na takšno

višino, ki ni majhen izdatek. — Ker bodo cene visoke, se bo posebno v visokogorju letos treba odpovedati marsičemu — ali pa marsikaj prinesiti s seboj v nahrbtniku. Vendar bo marsikdo preračunal, da se mu ne splača nositi pretežkega nahrbtnika v hribe, saj na koncu koncev potrebe po hrani niso tolikšne kot v dolini, za cenejšo pijačo pa bo že mogoče spraviti skupaj kaj denarja.

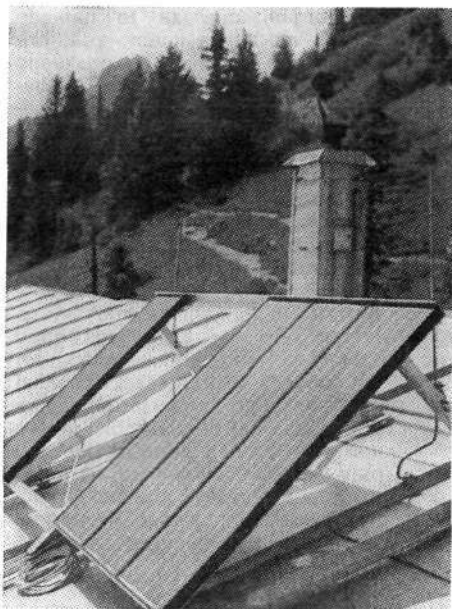
Dolžnost članov PZS je seveda tudi ta, da vse smeti, ki jih prinesejo v kočjo, iz nje tudi odnesejo in da glede tega tudi pozitivno vplivajo na druge obiskovalce. Če ni težko prinesiti v kočjo polne škatle, konzerve ali zavoja, ne bo pretežko v dolino odnesti samo embalaže.

O udobju v planinskih postojankah je bilo že marsikaj napisanega. Medtem ko je v nekaterih prenovljenih kočah udobneje in prijazneje, je v drugih prav skromno — in posebno člani planinske organizacije se ne bi smeli pritoževati nad tem: takšne so pač možnosti — in čemu bi na koncu koncev pretiravali z udobjem v gorah.

Naposled je seveda dolžnost člana PZS, da kolikor je le mogoče pazi na svojo lastnino, vgrajeno v planinsko kočjo. Če je pravi planinec, je kdaj v življenju prav gotovo pomagal pri gradnji take kočje in dobro ve, koliko truda in denarja je treba, preden je postavljena in urejena.

Če bomo poleg tega v kočah in okoli njih letos še prijazni in dobre volje, nam bo vsem skupaj tam gori prav lepo.

M. R.

Sonca je v naših gorah kar dovolj; ali ne bi mogli vsaj ob nekaterih planinskih kočah postaviti takšnih sončnih celic?

kagramov smeti in če je poletno soboto tam po petsto in več obiskovalcev, si lahko predstavljamo, kako velike količine odpadkov ostanejo tam gori.«

— Ali ima PZS odločilno besedo pri gradnjah ali prenovah planinskih koč? Kaj je PZS konkretno storila zadnja leta na tem področju, da bi predvsem obvarovala gorski svet?

»PZS ima gospodarsko komisijo, tudi podkomisijo za gradbeništvo in odbor za varstvo narave. Če mislite na onesnaženje Dvojnega jezera v Dolini Triglavskih jezer, to ni le rezultat gradnje in povečave koč, prav tako pa ni le povečan Triglavski dom na Kredarici krivec za kakšno onesnaženje bližje narave, ampak predvsem obiskovalci. Brez odločitve naše komisije ni mogoče v visokogorju pri nas nič zgraditi niti prenavljati. V sredogorju je drugače in je marsikje odvisno od tistih, ki izdajajo gradbena dovoljenja, ker tukaj nimamo kakšnih zaščitnih normativov niti kar zadeva varstvo narave niti varstvo pred plazovi. V sredogorju predlagamo in svetujemo, ne moremo pa zahtevati, kajti občina suvereno izda gradbeno dovoljenje ali ga ne izda. PZS je dala privoljenje za povečavo koč na Kredarici in pri Sedmerih jezerih, povečan promet obiskovalcev in večja uporaba čistil in detergentov pa vplivata na okolje, ne fekalije.«

— Mislite, da udobje v nekaterih slovenskih planinskih kočah ni že skoraj hotelsko in medtem ko se marsikje v Centralnih

Alpah vračajo k izvirov planinstva, k preprostemu življenju v gorah, gremo pri nas marsikje obratno pot? Kaj pravi k temu PZS?

»Hotelskega udobja ni nikjer v naših gorah, saj nimamo nikjer sob s kopalnicami ali umivalniki (razen morda na Vršiču, ki je ob cesti), ker moramo varčevati z vodo. Poleg tega ne menjamo perila tolikokrat, kot bi ga morali in zato planincem svetujemo, naj prinesejo svojo rjuho ali preobleko za zglavnik s seboj ali naj dajo prek zglavnika brisačo. Nasploh se bomo morali prav kmalu dogovoriti za standarde v planinskih kočah in priporočati ljudem, naj nosijo rjuhe s seboj.«

— Ali PZS ni nekoliko spustila iz rok do-gajanj v naših gorah, ko na eni strani pri-poroča, naj ne bi nadelovali novih poti in gradili novih koč, planinskega društva pa vse to še kar delajo?

»Ne bi rekel, da je PZS to spustila iz rok, ampak da so društva preveč suverena. Žalosti me, da je slovenska planinska javnost terjala obnovo koč na Gozdu, zdaj pa je kranjskogorsko društvo ni sposobno upravljati — hkrati pa gradimo Erjavčevo koč. Gradili smo koč na Golici, ker so planinci tako zahtevali, zdaj pa trdijo, da je tista majhna koč popolnoma nerenta-bilna. Kar zadeva poti, moram reči, da nekaterih namenoma ne obnavljamo, ker želimo, da bi bila ta pokrajina za tiste, ki so sposobni hoditi po gorskem brezpotju. Nekatere poti opuščamo tudi zato, da bi zavarovali gorsko cvetje. Na drugi strani pa so predvsem zaradi varnosti kar pre-več zaznamovane in opremljene nekatere poti okoli ‚modnih‘ vrhov, ki jih obiskujejo planinske množice.«

— Ali je (tudi zaradi birokratizacije) sploh še mogoče obvladovati slovensko planin-sko organizacijo?

»Res jo je težko obvladovati, kar je vidno tudi iz vseh neštevilnih statističnih poročil, obračunov in zaključnih računov, ker marsikatero planinsko društvo ne izpol-njuje obveznosti do PZS, taista društva pa morajo pošiljati ista poročila statistiki, ob-čini, Planinski zvezi in morda še komu. Mislim, da bi nekatere stvari morali po-enostaviti, da bi, na primer, društva po-šiljala poročila letno in ne na tri mesece.«

— Pod slovensko planinsko streho zdaj ni jamarjev, ki so včasih bili, odhajajo orien-tacisti, odšli bodo prosti plezalci; ali vseh teh PZS noče več imeti?

»Vsaka taka struktura se izloči, ko postane dovolj samostojna in če računa, da bo imela svojo propagando, svoje suverene nastope, inštitucije in denar, če se bo

osamosvojila. Če so v planinski organizaciji, so ena od štirinajstih dejavnosti in imajo občutek, da so za svojo dejavnost dobili premalo. Če se osamosvojijo, so neposredno vezani na Telesno kulturo, na SZDL in druge in nimajo posrednika. Kot vemo, so se že zdavnaj osamosvojili smučarji, potem večina jamarjev, verjetno se bodo kdaj prosti plezalci, ko bodo hoteli sami obvladovati svojo organizacijo in biti denarno neodvisni.«

— *Ko že govoriva o denarju: kakšen je proračun PZS za leto 1989 in kam bo šel ta denar? Od kod bo PZS dobila ta denar?*

»Zveza bo dobila del denarja od članarine, nato od Zveze za telesno kulturo, od ZSMS ter od sponzorjev in darovalcev. Ustanovili smo tudi Sklad Aleša Kunaverja, v katerem je že kakšnih petnajst resnih udeležencev, za založniško dejavnost in za Planinski vestnik pa daje del sredstev Kulturna skupnost Slovenije. Namenska sredstva dobimo po dogovoru iz republiškega proračuna in od Telesnokulturne skupnosti za vzdrževanje poti in objektov v visokogorju. Planinska zveza je ena od redkih organizacij, ki s članarino sofinancira svojo dejavnost in ki sofinancira del zavarovanja za svoje delo v gorah. Absolutne številke, koliko bo znašal letošnji proračun, še ne morem povedati, ker o njem še nismo razpravljali.«

— *Od kod dobi Zveza denar za odprave v tuja gorstva in za dejavnosti v tujini nasploh, se pravi devize?*

»V vsakem primeru od delovnih organizacij: nekatere jih podarijo, druge posodijo, tretje odprodajo za dinarje, nekatere prispevajo letalske in drugačne vozovnice. Žal pri nas ni več takih delovnih organizacij, ki bi proizvajale vrhunsko planinsko opremo, se dogovorile z vrhunskimi alpinisti za testiranje in to ustrezno plačevale; oprema, preizkušena v najtežavnejših vremenskih razmerah, je vsekakor garancija za kakovost. V tujini je takih proizvajalcev več, zato se nekateri naši vrhunski alpinisti že navezujejo na proizvajalce in trgovce iz tujine.«

— *Kakšna je usoda YU Alp Poola? Kako deluje, če sploh deluje?*

»Ko bodo naši vrhunski alpinisti imeli takšno družbeno priznanje in ko bodo tako organizirani, kot so naši vrhunski smučarji, bo Alešev sklad polno zaživel. To bo težko doseči, ker vrhunskega alpinističnega dosežka ni mogoče prenašati na televiziji in ga tudi tako propagirati. Težavno alpinistično udejstvovanje je mogoče publiki predstaviti šele pozneje, na predavanjih, z diapozitivi in filmi, z napisanimi pri-

spevki. Poleg tega imamo planinci in alpinisti v Sloveniji bistveno manj simpatizerjev kot jih imajo smučarji, saj je več prebivalcev naše republike aktivnih smučarjev (brez članstva) kot planincev in alpinistov. Poleg tega je treba priznati: čeprav nas je več kot sto tisoč planincev, nimamo dovolj simpatizerjev alpinizma. Tudi zato ni mogoče primerjati smučarskega in alpinističnega sklada, ker smo ljubiteljska organizacija.«

— *Kakšno je uradno stališče PZS, kar zadeva poklicne gorske vodnike v Sloveniji?*

»Predlagali smo, da bi morali biti gorski vodniki na voljo hotelom in turističnim organizacijam, ki organizirajo gorske ture. Začelo se je že, vendar so začetki še slabotni. Mislim, da so turistične organizacije na tem področju premalo dejavne. Vodnike imamo, le hotelske in podobne organizacije jih vodniško ne izrabijo. Poleg tega gre še za nekaj drugega: na Grossglockner ne moreš iti, če nimaš s seboj poklicnega gorskega vodnika. Pri nas ni takih gorá, kamor primerno opremljen in telesno pripravljen planinec ne bi mogel priti sam, tuji planinci pa tako in tako pridejo v naše gore še bolje opremljeni kot naši, medtem ko neprimerno opremljenega tujega turista noben naš gorski vodnik ne bi hotel peljati v gore, če si prej ne bi oskrbel opreme (ki pa si je najpogosteje ne bi).«

— *Kako kaže z osrednjim slovenskim planinskim muzejem?*

»Z Vlastom Kopačem sva opravila vrsto pogovorov, med drugim z ljubljansko županjo Nušo Kerševan, in vse kaže, da bodo prostori v Zoisovi hiši ob Ljubljani v Ljubljani dodeljeni Mestnemu muzeju, ta pa bi jih namenil za planinski muzej. Dolžnost Planinske zveze bi bila, da bi preskrbela del sredstev za opremo in seveda eksponate, medtem ko bi muzej po otvoritvi deloval kot vsi drugi muzeji pri nas. Muzej naj bi bil hkrati prispevek Ljubljane k stoletnici slovenske planinske organizacije. Obstaja dogovor z izvršnim svetom občine Center in Mestnim muzejem, da bi že letošnje jesen predstavili del svoje planinske zbirke.«

— *Kaj je ali kaj bo z osrednjo slovensko planinsko knjižnico? Pred dvema letoma je bilo o tem veliko govorjenja, zdaj pa so govorice kar potihnile.*

»Še vedno so močnejše težnje, da bi osrednja knjižnica ostala v sklopu Planinske zveze Slovenije in v njenih prostorih. Obstaja pa tudi zamisel, da bi ob muzeju dobili še prostor za knjižnico in bi bil muzejski kustos hkrati tudi knjižničar.

Upamo, da nam bo to uspelo, čeprav tega še ne morem trditi.«

— *Pred časom je bila dana pobuda, da bi stari planinci, ki nimajo planinskih naslednikov, zapuščali Planinski zvezi vsakršne planinske predmete materialne in duhovne kulture. Kaj ste kot predsednik naredili, da bi se ta zamisel uresničila?*

»Takih pobud je že nekaj. V Zoisovi hiši bo ob muzeju skladišče, kjer bodo zbirali take zapuščine in darila. Bojim se, da bi bilo tega preveč, ker mi je nekdo že rekel, da dobimo od njega cel kamion planinskih predmetov, ko odide. Marsikaj takega naj bi šlo tudi k domačim planinskim društvom.«

— *Kakšno je praktično sodelovanje PZS s slovenskimi izseljenskimi, zdomskimi, zamejskimi in begunskimi planinskimi društvi (ali društvi, ki so v diaspori)?*

»Naše sodelovanje z zamejskimi društvi je zelo aktivno in se vsako leto večkrat srečamo, člani vseh slovenskih zamejskih društev imajo enake planinske popuste kot člani iz Slovenije, leta 1991 (in ne 1990, kot je bilo prvotno dogovorjeno) bomo sodelovali s Tržačani pri himalajski odpravi in se pogovarjamo o sanaciji planinske kočice Mangart v Žabnicah pri Trbižu. Izredno aktivno je naše sodelovanje z našim zdomskim društvom Triglav v Švici, z izseljenci pa predvsem v Clevelandu v ZDA in v Avstraliji. Kot kaže, bomo imeli letos srečanje pod Triglavom okrog 27. avgusta, ki bo združeno z odkritjem Aljaževega spomenika med Dovjem in Mojstrano, pred tem pa bi pripravili vrsto različno dolgih planinskih izletov in tur okrog Triglava. Na srečanju pod Triglavom bi se zbrali izseljenci in zdomci predvsem iz Zahodne Evrope, kar bi bilo nekakšno nadomestilo za izseljenski piknik v Škofji Loki, ki je, kot kaže, preživel. To srečanje pripravljamo skupaj z republiško konferenco SZDL. S slovenskimi planinskimi društvi v diaspori neposredno nimamo stikov, posredno so le nekakšni stiki prek revije Rodna gruda in Slovenske izseljenske matice. Ne vem, kdo je kriv za to. Občutek imam, da so sami tako močni, da nas ne potrebujejo.«

— *Ali obstaja sodelovanje med PZS in Turistično zvezo ali med PZS in turizmom nasploh?*

»Obstaja, vendar preveč deklarativno in premalo konkretno, čeprav je naša želja, da bi bilo to bolj konkretno. Turizem se pri nas vendarle drži bolj spodaj in se ne premakne navzgor. Vsaj na jugoslovanskem delu evropskih pešpoti E-6 in E-7 pa se dejavnosti obeh organizacij vendarle prepletajo in dopolnjujejo.«

— *Planinska zveza Slovenije se v svojih akcijah pogosto spominja druge svetovne vojne in NOB, na prvo svetovno vojno v naših gorah pa je popolnoma pozabila, kar še posebno velja za prizorišča soške fronte. Zakaj je tako?*

»Prva svetovna vojna je precej odmaknjena, predmeti so propadli ali raznešeni. Ostali so kvečjemu še kakšni temelji stavb. Vsega tega pravočasno nismo evidentirali in proglasili za zgodovinsko dediščino, medtem ko smo takoj po drugi svetovni vojni obeležja vojnih dogodkov in objekte z zakonom zaščitili in jih popisali; spomenikov iz prve svetovne vojne pa nimamo niti popisanih. Morda bi bilo prav, da bi se dogovorili z Zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine ter dali vsaj nekaterim ostankom prve vojne ustrezen status in zaščito.«

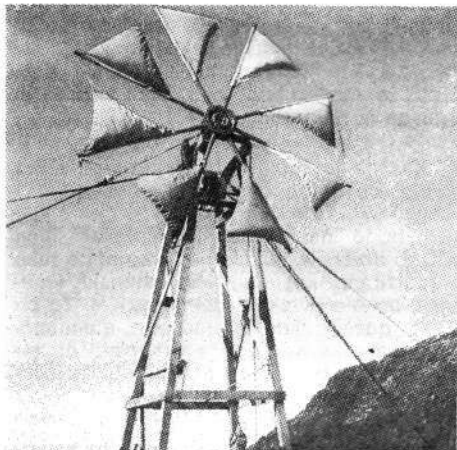
— *Spet primerjam PZS z avstrijsko in italijansko planinsko organizacijo, ki imata debele vodnike po gorskih prizoriščih prve svetovne vojne, ki vzorno skrbita za te poti in spomenike, jih vzdržujeta in obnavljata, med drugim tudi s planinskimi brigadami.*

»Da, vse, kar ste dejali, je zelo res.«

— *Kaj je PZS storila za skupinske popuste na planinskih potovanjih? Ali premišluje o družinskih popustih in članarinah ali podobnih akcijah?*

»Na eni od skupščin smo že razpravljali o družinskih članarinah PZS. Ko so zdaj ugasnili skoraj vsi popusti tudi za mladinska potovanja, kar smo imeli dolga leta, je napačila doba ekonomizacije, ko bodo železnice in avtobusi zainteresirani za planinska potovanja. Mislim, da se morajo stvari nekoliko umiriti; vendar se bomo še letos dogovorili o nekaterih od

Ali bo že letos na Kredarici stala takšna električna centrala na veter?

teh reči. Kar zadeva planinske avtobusne proge ob nedeljah in praznikih, ko ni delavskih prog in so avtobusi prosti, bi imela planinska organizacija velike popuste, če bi lahko zagotavljali dovolj potnikov. Dogovarjali se bomo z avtobusnimi podjetji, medtem ko je z železnico že dolgo mnogo boljše sodelovanje, ko se je mogoče vedno dogovoriti za dodaten vagon in za dneve planincev celo za posebne vlake. Takšno sodelovanje bomo še bolj gojili tudi z drugimi prevozniki.«

— O čem se nisva pogovarjala, pa bi bilo po vašem mnenju treba povedati vsaj kakšno besedo?

»Smo amaterska, ljubiteljska organizacija, denar, ki ga dobimo za katerikoli namen, je večkrat oplemeniten, s članarino prispevamo del denarja za svoje dejavnosti. Od ustanovitve SPD nismo bili nikoli bogati, vedno pa smo se gospodarno obnašali, pač v skladu z intencijami našega poslanstva ob ustanovitvi.«

T. ČESEN IN V. GROŠELJ VSAK NA SVOJEM HIMALAJSKEM HRIBU

ODPRAVA ENEGA MOŽA

Prvo aprilsko sredo sta iz Ljubljane prek Zagreba, Amsterdama in New Delhija odpotovala v Himalajo alpinista Tomo Česen in Viki Grošelj vsak s svojim velikim ciljem. Česen se je odločil čisto sam (in seveda v alpskem slogu) splezati novo smer v veličastni severni steni 7710 metrov visoke Kumbakarne, kot je nepalsko ime za Jannu, Grošelj pa se bo v baznem taboru v Himalaji pridružil makedonski alpinistični odpravi, ki je sklenila splezati na Mount Everest, ter skupaj s svojim alpinističnim kolegom Stipetom Božičem, ki je tudi odpotoval z njim, priti na najvišjo goro sveta.

VIKI GROŠELJ

Grošljev odhod v Himalajo je del njegovega načrta, da bi priplezal na vseh 14 osemtisočakov, kolikor jih je na Zemlji. Zdaj jih ima »v žepu« pet, in sicer Makalu (8481 m), Manaslu (8156 m), Broad Peak (8047 m), Gašerbrum II (8035 m) in Čo Oju (8201 m); če mu bo zdaj v kratkem času uspelo priti na Everest, bo skupaj z Božičem poskusil splezati še na sosednji Lotse.

Konec maja se bo Viki Grošelj vrnil v Ljubljano, že poleti pa bo odpotoval v Pakistan, kjer bo poskusil priplezati na Nango Parbat. Jeseni bo še enkrat poskusil na Everest, če mu zdaj ne bo uspelo (takrat bo šla tja zagrebška odprava, ki bo plezala na najvišji vrh sveta s kitajske strani) in se nato pridružila slovenski odpravi, ki se bo spoprijela s tibetanskim osemtisočakov Šišo Pangmo.

Vse Grošljeve podvige bo posnel na filmski trak njegov spremljevalec Stipe Božič, splitski alpinist, ki je doslej že stal na dveh osemtisočakovih, na Mount Everestu (8848 m) in Manasluju (8156 m).

Na tiskovni konferenci v prostorih Planinske zveze Slovenije v Ljubljani je Viki Grošelj pred odhodom v Himalajo dejal, da zdaj z Božičem nimata težav z opremo,

kajti njun sponzor, zahodnonemška firma Vaude, jima je za sedanjo pot dala za 7000 mark opreme — in seveda lične velike reklamne razglednice z že napisanimi naslovi in pozdravi za firmine poslovne partnerje in znane alpiniste, ki jih bo sta naša alpinista oddala v Nepal. Tako bo ves alpinistični svet zvedel o sponzorju in o obeh jugoslovanskih alpinistih.

TOMO ČESEN

Tomo Česen je odpotoval v Himalajo z zdravnikom Janijem Kokaljem. Naš vrhunski alpinist se bo poskusil v novi smeri severne stene Kumbakarne, ki so jo do vrha poskušali preplezati že nekateri vrhunski plezalci, vendar to še ni doslej nikomur uspelo. Če bo Česen zmoget to steno (v steni K-2 in še marsikje je doslej že dokazal, da je tega zmožen), bo to nedvomno nov korak v himalajizmu, kajti doslej še ni nihče preplezal tako visoke stene na vrh tako visoke gore.

»Na to odpravo sem se pripravljaval dva meseca,« je na tiskovni konferenci pred odhodom dejal Tomo Česen. »S seboj imam tako malo prtljage in opreme, da sem doma nekajkrat natančno pregledal nahrbtnik, ker sem bil prepričan, da sem marsikaj pozabil — pa nisem nič.« — Tomo Česen se bo predvidoma vrnil v Slovenijo konec maja, če pa bo mogoče, seveda še prej, kar bo kajpada odvisno predvsem od vremenskih razmer. Tako kot Grošelj niti Česen zdaj nima nobenih težav z opremo, ki mu jo dajejo sponzorji iz tujine.

Tomo Česen namerava splezati severno steno Kumbakarne po vrsti strmih snežišč in zaledenelih zajed — seveda v enem zamahu. Med tem plezanjem bo izrabil vse svoje dosedanje največje izkušnje: ko je priplezal na vrh Jalung Kanga (8505 m), ko je pred tremi leti sam splezal novo smer v južni steni K-2 in ko je pozimi v enem tednu sam preplezal severne stene